

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2022 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 5.6.2023 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2022

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 12.9.2023 § 5

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 12.9.2023 § 5

Kaupunkiympäristölautakunta 19.9.2023 § 10

Kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 7

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan selvitykset vuoden 2022 arviointikertomukseen

1.1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutumisesta (tiivistelmäkohta 1)

Sisältökohdat ja huomiot kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan kannalta:

Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuoden 2022 sitovista tavoitteista toteutui täysin 12 tavoitetta. Osittain toteutuneita tavoitteita oli 15 ja 11 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteutumisesta ja kiinnitti lisäksi huomiota joidenkin tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja tuo esiin sen, onko toiminta vienyt asioita toivotuun suuntaan.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia. Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria: Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).

Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneen.

Sitova tavoite 21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Tuntee itsensä usein yksinäiseksi % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).
- Osallisuusindikaattori (osallisuuskysely).

Ensimmäisen mittarin kohderyhmä on hyvin rajattu (kohdekoulujen 4. ja 5. -luokkalaiset sekä 8. ja 9. -luokkalaiset). Tarkastuslautakunta on huolissaan mittarin yksinäisiksi itsensä tuntevien määrästä. Toisen mittarin

osallisuuskyselyn mukaan osallisuuden kokemukset olivat laskeneet vuoden 2022 alusta vuoden 2022 loppuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan osallisuuden kokemuksen laskusuunnasta ja pitää tärkeänä, että tulokset analysoidaan.

Sitova tavoite 35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta10).
- Työyhteisö on tavoitteellinen (Kunta10).
- Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti).

Tavoitteen kolmesta mittarista kaksi ei toteutunut lainkaan ja yhdessä mittarissa päästiin vain osittain tavoitearvoihin, näin ollen tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, tavoitteiden 16, 21 ja 35 osalta seuraavaa:

Tavoite 16: Tavoitteena oli mitata harrastustarjonnan kehittymistä ja sen kohdentumista niihin, joilla ei vielä ole harrastusta pilotin kohteena olleessa koulussa. Ensimmäisen mittarin osalta kysymyksen sisältö vaihtui kyselyiden välillä, joten mittarin asetannassa osin epäonnistuttiin. Lähtötasoksi ilmoitettiin kouluterveyskyselyn tulos kysymyksestä, jossa harrastaminen pitää sisällään ohjatun toiminnan lisäksi myös omatoimisen tekemisen. Pilottikoululle suoritettu arviointikysely pyrittiin rakentamaan selkeäksi ja kysymysten sisältö helposti ymmärrettäväksi. Siinä harrastaminen rajattiin vastaajien osallistumista ohjattuun harrastustoimintaan. Kyselyn perusteella ilman ohjattua harrastusta olevista suuri osa ei halua ohjattuun harrastukseen. N. 15 % vastaajista ei tiedä harrastusmahdollisuuksista tai itseä kiinnostavaa harrastusta ei ole riittävän lähellä saatavilla. Harrastusten Vantaa –hankkeen tuottamat harrastukset ovat kohdistuneet tavoitteen mukaisesti niihin, joilla ei ole muutoin harrastusta.

Tavoite 21, toinen mittari: Osallisuuskysely toteutetaan vuosittain 2000 vantaalaisen satunnaisotannalle. Vastajamäärä on vaihdellut 555–367 välillä. Vuoden 2022 lopussa kerätyssä aineistossa vaikuttaa olevan edellisiä enemmän palkkatyön ulkopuolella olevia, hyvinvointinsa ja taloudellisen tilanteensa haastavaksi kokevia kuin edellisissä kyselyissä. THL on todennut näiden seikkojen korreloivan osallisuuden kokemuksen kanssa. Kaupungin toiminnassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia kyselyjen välillä, joten kyseessä voi olla otokseen tai yleiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvä muutos. Tätä indikoisi myös se, että kyselyn perusteella vantaalaiset ovat kuitenkin tyytyväisiä kaupungin järjestämiin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Tyytyväisten osuus oli kasvanut viime vuodesta ja 38 % vastaajista oli jokseenkin tai erittäin tyytyväisiä. Osallisuuskyselyn toteuttamista laajemmalla otannalla selvitetään syksyllä 2023.

Tavoite 35: Kaupunkikulttuurin toimiala pääsi osaltaan tavoitteeseen tavoitteellisuuden osalta, tulos kohentui edelliseen Kunta10-kyselyyn nähden. Työpäivän rasituksesta palautuminen puolestaan heikkeni. Tähän on pyritty vaikuttamaan työmääriin puuttumalla ja resursointia parantamalla.

3.1 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen (tiivistelmäkohta 6)

Johtopäätökset:

Tuloskortissa asetettuja tavoitteita on edistetty. Talouden toteumaan vaikuttivat korona, rekrytointihaasteet sekä alkuvuoden vähentyneet kävijämäärät uimahalleissa ja kuntosaleilla.

Vuonna 2022 vakanssien täyttöaste oli 94 prosenttia. Saatavuuden kannalta kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat uimarantojen valvojat, liikuntapaikkojen hoitajat, uimahallityöntekijät, liikunnanohjaajat sekä hyvinvointitoiminnan erityisosaajat. Avoinna oleviin tehtäviin hakevat usein vastavalmistuneet nuoret. Pitkän kokemuksen omaavien työntekijöiden houkuttelu on haastavampaa. Henkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla. Kunta10-

tutkimustulokset ovat kokonaistarkastelussa kehittyneet myönteisesti edellisestä mittauksesta. Työpainet, koettu stressi ja työn eettinen kuormitus ovat lisääntyneet. Lähijohtaminen on kehittynyt myönteisesti.

Liikuntapalveluilla on tärkeä eriarvoistumista ja syrjäytymistä ehkäisevä rooli. Palvelutarjonta on monipuolista ja siinä on otettu huomioon kaikki ikäryhmät. Yksityiset ja järjestökentän tuottamat palvelut täydentävät kaupungin omaa tarjontaa. Myös maksuttomia palveluja on tarjolla eri puolilla kaupunkia. Pandemia asetti haasteita liikuntapalvelujen tuottamiselle vuosina 2020 ja 2021. Vuoden 2022 aikana on vähitellen päästy kohti normaalimpaa toimintaa, joskaan asiakasmäärät eivät vielä ole palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Suosituksat:

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntapalveluilla voidaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään tarjoamalla monipuolisia, osin myös maksuttomia, fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille vantaalaisille. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen esteitä torjutaan tehokkaasti. Palvelutuotannossa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus- ja sukupuolikysymykset sekä palvelujen esteettömyys.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että Liikkumisohjelman valmistelu etenee ja tavoitteena on, että ohjelma-asiakirja valmistuu vuoden 2023 aikana. Vantaan liikkumisohjelma on kaupunkitasoinen toimenpideohjelma, jolla vastataan liikkumattomuuden ja fyysisen passiivisuuden haasteisiin. Liikkumisohjelmassa luodaan koko kaupungin yhteiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joiden avulla lisätään kaikkien asukkaiden arki-liikkumista ja fyysistä aktiivisuutta.

Eri puolilla Vantaata on käytössä maksuttomia, vapaassa käytössä olevia ulkokuntosaleja. Kesän 2023 aikana uudet kuntosalit on toteutettu Havukoskelle, Itä-Hakkilaan, Askistoon, Pähkinärinteeseen ja Ilolaan.

Ohjattu ryhmäliikunta tarjoaa monipuolisia ja edullisia harrastamisen mahdollisuuksia työikäisille ja senioreille. Kesäliikunta + syyskauden aloitus syykuun alusta. Lasten liikunnallisia kesäleirejä järjestettiin kymmenessä eri kohteessa.

Tasa-arvoista sporttia -hankkeessa luotiin toimenpidesuosituksia liikuntapalveluiden kehittämiseen siten, että liikuntapalveluissa huomioidaan paremmin erilaiset väestöryhmät sekä vieraskieliset kuntalaiset. Hankkeen aikana liikuntapalveluita tarkasteltiin erityisesti monikielisyyden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

Harrasteliikunnan kohdeavustusta myönnetään vantaalaisiin kohdistuvan harrasteliikuntatoiminnan järjestämiseen. Avustusta voidaan myöntää harrasteliikuntatoimintaan, harrasteliikuntatapahtumiin tai liikuntaleireille. Avustus oikeuttaa tuetun toiminnan osalta myös liikuntatilojen maksuttomiin käyttövuoroihin liikunnan palvelualueen myöntämällä käyttövuoroilla.

Hyvinvointimentorointi on kuntalaisille maksuton liikunta- ja elintapaohjauspalvelu, joka tähtää pysyviin elintapamuutoksiin ja terveystottumusten kohentamiseen. Hyvinvointimentoroinnissa tähdätään pienin askelin kohti pysyviä elintapamuutoksia. Henkilökohtaiselta hyvinvointimentorilta saat tukea muutokseen ja yksilöllistä ohjausta terveellisiin elintapoihin, kuten liikkumisen aloittamiseen, ravitsemukseen ja uneen.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman Lähiöt liikkeessä -osahankkeen tavoitteena on liikkumisen esteiden madaltaminen, eriarvoistumisen ehkäiseminen, alueiden hyvinvointierojen kaventaminen sekä yhteisöllisyyden lisääminen. Hanke jakautuu kahteen osa-alueeseen: lähiliikuttajiin ja koulujen urheilujoukkuetoimintaan.

Sporttikaveritoiminnan tavoitteena on löytää oppilaille mieluinen harrastus sekä tukea liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Kaikilla liikuntapaikoilla on visuaalisesti yhdenmukaiset taulut, joissa kannustetaan ilmoittamaan paikkaan tai palveluun liittyvät huoltopyynnöt (liikuntapaikkojen kunto, rikkoutuneet välineet, valaistus) tai kehitysehdotukset (uudet liikuntapaikat, ohjattu toiminta). Palautteiden ohjautumista kehitetään uudistuvan sähköisen palautejärjestelmän yhteydessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä on toteutettu lakisääteinen vuosittainen raportointi kaupunginvaltuustolle hyvinvointikatsauksen muodossa. Hyvinvointikatsauksen aiheeksi valittiin ”Koettu hyvinvointi ja osallisuus” hyvinvointitilastojen ja -ilmiöiden perusteella. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa on jatkettu tiiviisti. Palveluiden yhdyspintoja on kartoitettu ja pyritty varmistamaan parhaalla mahdollisella tavalla esimerkiksi yhdyspintasopimusten avulla. Yhteistyössä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa valmisteimme hyvinvointiseminaaria alkuvuodelle 2023.

3.2 Kaupunkikulttuurilautakunnan jakamat avustukset (tiivistelmäkohta 7)

Johtopäätökset:

Kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämillä avustuksilla tuetaan järjestöjen, yhdistysten ja muiden yhteisöjen toimintaa, jolla edistetään Vantaan kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Tuettava toiminta täydentää myös kaupungin omaa palvelutoimintaa.

Kaupungin myöntämiin avustuksiin liittyviä yleisiä määräyksiä on Vantaan kaupungin hallintosäännössä, jossa kaupunkikulttuurilautakunnalle on annettu omalla tehtäväalueellaan päätösvalta myöntää avustuksia ja apurahoja sekä hyväksyä kyseisten avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteet. Avustusten ja apurahojen yleiset myöntämisperiaatteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa, ja kaupunkikulttuurilautakunta on hyväksynyt niitä täydentävät palvelualueidensa avustustilanteille laaditut avustustilanteikohtaiset myöntämisperiaatteet. Myöntämisperiaatteet ohjeistavat koko avustusprosessia hakuvaiheesta käyttöselvityksen tekoon. Myöntämisperiaatteissa on esimerkiksi määritelty, millaista toimintaa avustetaan, mitä eri avustusten saaminen edellyttää ja miten avustusten käyttöä valvotaan. Tietoa kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämistä avustuksista, niiden myöntämisperusteista ja hakemisesta on saatavilla useissa kanavissa.

Järjestöjen toiminta täydentää osittain kaupungin omaa palvelutoimintaa, joten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö ja järjestöjen tukeminen on tärkeää. Monelle järjestölle kaupungin avustukset saattavat olla tärkein rahoitusmuoto ja edellytys toiminnan ylläpitämiseksi.

Suosituks:

On tärkeää varmistaa, että avustusprosessi on sujuva ja että tietoa avustuksista ja niiden hakemisesta on hyvin saatavilla.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että avustusprosessin sujuvuuteen kiinnitetään huomiota ja sitä kehitetään mm. Sähköisen hakujärjestelmän uusimisen avulla. Tiedottamiseen ja hakijoiden tukea vahvistetaan järjestämällä säännöllisesti mm. avustustilanteita, järjestöfoorumia sekä digitukea tarjoamalla.

7 Vuoden 2021 arviointikertomushavaintojen seuranta

Nuorisopalveluiden osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota monikulttuurisuusosaamisen varmistamiseen. Kaupunkikulttuurin vastauksessa kerrotaan, että työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen avulla pyritään saamaan alalle myös monikulttuurisen väestön edustajia. Huolestuttavaa on, että henkilöstön saatavuus on vaikeutunut edellisen arviointikertomuksen ja siihen annettujen vastausten jälkeen.

Tarkastuslautakunta käsitteli myös **kirjastopalveluiden** roolia ja rohkaisi yhä laajempaan yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Toimiala toteaa ottavansa suosituksen huomioon palveluiden kehittämisessä. Uutta yhteistyötä on luotu jo vuoden 2022 aikana esimerkiksi neuvolan kanssa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että nuorisopalveluissa tehdyt toimenpiteet kevään 2023 aikana ovat pureet ja henkilöstön saatavuuteen liittyviin haasteisiin on saatu huomattavaa parannusta. Valtaosa paikoista on täytetty ja rekrytoinnissa oleviin tehtäviin tulee yhteydenottoja ja hakemuksia.

Kirjastopalvelut on vuoden 2023 alussa käynnistänyt Makuja kielelle –hankkeen, jossa kohderyhmänä ovat erityisesti avoimet kohtaamispaikat, jotka ovat hallinnollisesti osa varhaiskasvatusta. Hankkeen tavoitteena on monikielisten perheiden lukemisen edistäminen, ja kirjastojen palvelut ovat tavoittaneet avoimen kohtaamispaikan kautta uusia asiakasryhmiä. Vuonna 2023 aloittaa Lukustartti-hanke, jossa kohderyhmänä ovat erityisesti neuvolat. Lisäksi kirjasto on hakenut yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa opetushallituksen kaksivuotisen rahoituksen Vantaudu lukemiselle -yhteistyöhön, jossa kohteena on varhaiskasvatuksen ryhmät, hanke ajoittuu vuosille 2023–2025.

Keväällä 2023 käynnistynyt kirjaston nuorten ryhmä on aktiivisesti yhteyksissä nuorisopalveluihin kontaktien saamiseksi, ja Oma tila -hankkeen tapahtumia on tehty yhdessä. Neuvova Vantaa -verkosto on ollut monikielisyyssuorituksen yhteistyökumppani ja MEK-ohjelman suomen kielen opetusta on suunniteltu yhdessä Aikuisopiston ja työelämäpalveluiden kanssa.

Organisatorisesti kirjastopalvelut ovat muodostaneet uuden yhteisen palvelualueen kulttuuripalveluiden kanssa vuoden 2022 alusta lähtien, mikä tarjoaa uusia yhteistyömahdollisuuksia.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2022

Sisältökohta 1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Suunnitelma laadittu.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen on/off-mittari. Sen mukaan suunnitelma on joko valmistunut tai ei ole valmistunut. Raportoinnin mukaan suunnitelma on tehty tavoitteessa mainitsemattoman ohjelman osalta, mutta ei nimenomaisesti tavoitteeksi asetetun suunnitelman osalta. Tavoitteena olevan suunnitelman osalta suunnittelu on vasta aloitettu. Tavoite ei näin ollen toteutunut lainkaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että suunnitelma IB Career Related-ohjelman aloittamisen osalta laadittiin vuoden 2022 aikana. (Ohjelma alkaa Variassa elokuussa 2024).

Toimialalla on tehty laaja analyysi englanninkielisen opetuksen järjestämiseen liittyvistä näkökulmista; kohdejoukko, palveluverkko, suomen kielen osaaminen, varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelmat ja rekrytointi huomioon ottaen. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätöksen mukaisesti Aviapoliksen alueelle lähdetään suunnittelemaan Muuran yhtenäistä peruskoulua, jossa osa oppilaista voi opiskella painotetun englannin kielen opetussuunnitelman mukaan. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen IB-koulutusohjelman (PYP ja MYP) tarveselvitystä jatketaan edelleen.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).

- Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että harrastusten vantaan toiminta on vakiintunut Vantaalla, mutta silti markkinointiin ja tiedottamiseen sekä harrastuksiin ohjautumiseen tulee kiinnittää huomiota. Harrastusten Vantaan tarjonnan suunnittelu edellyttää oppilaiden kuulemista. Tätä kautta pyritään tarjoamaan kohdejoukkoa kiinnostavia ja innostavia harrastuksia. Useiden toimijoiden kesken pyritään löytämään jatkossakin tiloja ja toimijoita harrastustoiminnan turvaamiseksi.

Sitova tavoite 22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn.
- Nuorten antama palaute palvelusta (esimerkiksi NPS).
- Koulupsykologien tehtävien täyttöaste.

Tavoitteen toteutumista mitataan kolmella laajalla mittarilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhteen tavoitteeseen kohdistuvien mittarien suureen määrään ja mittareiden laajuuteen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimintaa haluttiin seurata erityisen tarkasti, koska nuorten mielenterveyspalveluihin pääsemisen kokonaisuus on niin laaja, sitä on haluttu valottaa useammasta näkökulmasta. Yksi selittävä tekijä on asian (nuorten mielenterveys) laajuuden lisäksi se, että mielenterveyttä tuettiin usean toimialan yhteistyönä ja palveluketjuna. Nuortenkeskus Nuppiin liittyvät kaksi tavoitetta (palveluun pääsy ja nuorten antama palaute) liittyivät myös siihen isoon panostukseen, jonka soster-lautakunta ja valtuusto antoivat, kun perustettiin kokonainen uusi Nupin toimipiste Länsi-Vantaalle.

Sitova tavoite 25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen.

Tavoite sisälsi neljä mittaria, joista kahdessa mitattiin kahta asiaa. Kolmessa mittareista tavoitetaso Saavutettiin osittain. Kiusaamisen vähentymiseen liittyvään mittariin ei ollut tavoitearvoja, joten kiusaamisen vähentymistä ei voitu arvioida.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Mittari koskee 2. luokan oppilaita, mutta S2-oppilaiden kielennoppimiseen panostaminen on tärkeää kaikilla kouluasteilla.

Mittari	Mittarien tavoitetaso	Mittarien toteuma	Tavoitteen toteutuminen
Varian keskeyttämispro-sentti, kaikki	Keskeyttämispro-sentti enintään 10 %	11,3 % (ET)	Tavoite toteutui osittain.
Varian keskeyttämispro-sentti, alle 20-vuotiaat	Keskeyttämispro-sentti enintään 8 %	8,8 % (ET)	
Lukuseula, 2 luokat vakioi-tuna S2-oppilaiden mukaan (suomi äidinkielenä ja suomi toisena kielenä)	Kaikissa 2. luokan oppilaissa suoritusta-soltaan alimpaan vii-dennekseen kuulu-vien joukko vähenee	Suomi äidinkielenä oppilaat (ET) Suomi toisena kie-lenä (T)	
School day -sovelluksen tuottama data oppilaiden hyvinvoinnista	Kokemus kiusaami-sesta vähenee vuo-den 2022 aikana (4. ja 7. -luokat)	School day -mit-tausten lähtöta-sotiedot saatu	

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimialla on panostettu vuonna 2022 henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisuuden vahvistamiseen, mutta myös tunnistettu S2-opetuksen kehittämisen tarpeita. Tunnistettujen kehittämistarpeiden pohjalta vuonna 2023 käynnistetään monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma. 1.8.2023 alkaen alkuopetuksessa on lisätty yksi vuosiviikkotunti äidinkielen ensimmäisellä luokalla sekä vahvistettu kielellisen osaamisen taitoja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Näiden vaikuttavuus tulee näkyviin lähivuosina.

Sisältökohta luku 4 ja tiivistelmäkohta 8–10

Tiivistelmäkohta 8. Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevoitymistä tehtäviin. Myös eri kulttuureista tulevan henkilöstön saatavuuteen on kiinnitetty huomiota.

Johtopäätökset:

Toiminnan keskeisiä tavoitteita on edistetty. Talouden osalta asiakasmaksutuotot eivät toteutuneet ennakoidusti järjestelmämuutoksen vuoksi. Menojen toteumaan vaikutti sairauspoissaoloista ja lisääntyneestä avustajatarpeesta aiheutunut Seuren ennakoitua suurempi käyttö.

Henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita. Tiukentuvat pätevyysvaatimukset heikentävät tilannetta entisestään. Vantaa tukee henkilöstön pätevoitymistä, esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajiksi. Muunkielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa on merkittävä. Monikielisessä ympäristössä suomen kielen opettaminen on vaativaa ja edellyttää resursseja, jotta lapsilla olisi riittävät kielelliset valmiudet perusopetukseen siirtymiseen.

Vantaa on mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, jossa osa lapsista aloittaa esiopetuksen 5-vuotiaana. Kokeilun tavoitteina ovat muun muassa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen sekä tiedon kerääminen kokeilun vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin. Huoltajat ovat antaneet kokeilusta hyvää palautetta Kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti Vantaa lakkautti kotihoidontuen kuntalisän 1.8.2022 alkaen. Vantaa-lisän lakkauttaminen ei ole toistaiseksi vähentänyt lasten kotihoitoa eikä lisännyt varhaiskasvatuksen kysyntää.

Suosituksset:

Varhaiskasvatus kärsii vakavasta työntekijävajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävästä henkilöstöstä on pulaa. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Henkilöstövaje on kuitenkin valtakunnallinen ongelma ja yksittäisen kaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Tarkastuslautakunta kannustaa varhaiskasvatusta jatkamaan henkilöstövajeen torjumista käytävissään olevin keinoin. Tarkastuslautakunta korostaa kieltenopetuksen merkitystä. On tärkeää varmistaa, että lapsilla on riittävä tulevan opetuskielen taito perusopetukseen siirryttäessä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kaupunkitasoisen henkilöstön saatavuuden toimenpideohjelman toimenpiteitä edistetään varhaiskasvatuksen palvelualueilla määrätietoisesti. Toimenpideohjelmalla jalkauttamaan on perustettu työryhmä, joka vastaa siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstövajeen parantamiseen liittyvät toimenpiteet ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia. Keskisiä toimenpiteitä ovat mm. palkkaan, palkitsemiseen ja henkilöstöetuihin liittyvät asiat, pito- ja vetovoimaa tukevan lähijohtamisen kehittäminen, työnantajan tukema pätevöitymiskoulutus, oppilaitosyhteistyö sekä rekrytoinnin kehittäminen. Valtakunnallisesti yritetään käytettävissä olevin keinoin vaikuttaa koulutuspaikkojen lisäämiseen sekä alan yleiseen houkuttelevuuteen.

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan monenlaisten työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistävin toimenpitein. Sijaisten saatavuuteen liittyviä haasteita helpottamaan on tälle vuodelle palkattu 40 vakituista varahenkilöä, jotka sijoitetaan isoimpiin yksiköihin helpottamaan välitöntä sijaistarvetta.

Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään muunkielisten lasten suomen kielen oppimiseen mm. edistämällä varhaiskasvatuksen kielitietoista toimintakulttuuria, jossa inklusiivisessa toiminnassa varmistetaan jokaisen lapsen mahdollisuudet oppia suomen kieltä. Vantaalla on viisi kieli- ja kulttuurikoordinaattoria, jotka toimivat konsultoivassa roolissa ja jotka kehittävät yhdessä päiväkotien henkilöstön kanssa suomen kielen omaksumiseen tähtääviä toimintatapoja.

Tiivistelmäkohta 9.

Koivukylän päiväkoti edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkoti oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjousten vertailuperusteissa. Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta päiväkoti valmistui lähes aikataulussaan alittaen samalla arvioidut kokonaiskustannukset.

Johtopäätökset:

Koivukylän päiväkotihankkeessa on hyödynnetty KVR-urakkaa, jossa urakoitsija vastaa sekä hankkeen suunnittelusta että toteutuksesta. Hanke oli ensimmäinen laatuaan, jossa hiilijalanjälki on otettu huomioon tarjousten vertailuperusteissa. Päiväkoti valmistui lähes aikataulussaan haastavasta maailmantilanteesta huolimatta. Myös hankkeen kustannukset ovat jäämässä alle kustannusarvion. Urakasta saatuina oppeina hiilijalan- ja hiilikädenjälki tulleet lisääntymään jatkossa vastaavanlaisten tarjouskilpailujen vertailuperusteissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Koivukylän päiväkoti edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkodin valmistuminen lähes aikataulussaan ja arvioitujen kustannusten alittuminen ovat hyviä saavutuksia vaikea maailmantilanne huomioon ottaen.

Yhteistyö toimitilan ja urakoitsijan kanssa suunnittelun ja rakentamisen aikana sujui kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta hyvin. Aikataulussa pysymisen ansiosta päiväkoti oli mahdollista avata suunnitellusti. Lopputuloksena oli terveellinen, turvallinen ja toimiva sekä konseptin mukainen päiväkoti. Tämä antaa hyvän pohjan seuraavan päiväkodin eli Ruusupuun päiväkodin rakentamiselle.

Tiivistelmäkohta 10.

Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi kohdistui lukiolaisiin. Arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Opiskeluhuollossa kannatellaan osaa myös sellaisista opiskelijoista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.

Johtopäätökset:

Opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haastava henkilöstötilanne, erityisesti psykologien ja lääkärin saatavuus, sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat palveluihin pääsyä.

Lukioissa toimii opiskeluhuollon ja muun henkilökunnan muodostama opiskelijoiden tukiverkosto. Tarvittaessa muodostetaan nuoren tapauskohtaiset tarpeet huomioiva monialainen asiantuntijaryhmä.

Kuraattorien ja psykologien lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuvat vakanssien osalta. Psykologi-vakanssien täyttöaste on huomattavan alhainen, mikä heikentää vastaanotoille pääsyä. Lähes viidennes opiskelijoista ei ole saanut psykologin vastaanottoaikaa lakisääteisessä määräjasssa. Usein odotusajaksi voidaan tarjota muita tukitoimia. Palvelujärjestelmä on pirstaleinen ja resurssi- vajetta on monella eri tasolla. Opiskeluhuollossa kannatellaan myös opiskelijoita, jotka tarvitsisivat hoidollisempia palveluja.

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat kyselytulosten perusteella parantuneet. Erityisesti ruotsinkielisen lukion pieni koko tarjoaa joustavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kaupunginhallituksen hyväksymä Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma konkretisoituu lukioiden hyvinvointikansioissa sovitussa toimenpiteissä. Kiusaamisen vastaisessa työssä keskeistä on yhteisöllisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä osallisuuden ja yhteistoiminnan kehittäminen.

Poissaolojen määrä on kasvanut ja niiden seuranta on kehittynyt. Poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa noudatetaan yhdessä sovittua toimintamallia. Koronapandemia ja etäopetus ovat vaikuttaneet lukiolaisten henkiseen hyvinvointiin. Koulu-uupumus, ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat lisääntyneet selvästi, etenkin tyttöillä. Erityisen haastavaa etäopetusaika on ollut niille nuorille, joilla oli vaikeuksia jo ennen koronaa sekä niille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Opiskelijoille on tarjottu tukiopetusta ja opetusta pienryhmissä. Opiskeluhuollon toimijat ovat jalkautuneet välitunneille.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista, jotta palveluihin pääsy nopeutuisi ja tarvetta vastaavia palveluja pystyttäisiin tarjoamaan oikea-aikaisesti. On tärkeää, että opiskeluhuollon riittävät voimavarat turvataan hyvinvointialueella.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnat korostuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyö jatkuu ja kehittyy kuntaan jäävien ja hyvinvointialueelle siirtyneiden palvelujen välillä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että 1.8.2023 voimaan astuneessa Koulutuksen järjestäjän nuorten lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmassa on arvioitu opiskeluhooltohenkilöstön tarve, johon hyvinvointialue lakisääteisesti pyrkii vastaamaan. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja KASO:n välillä pidetään yllä yhteisillä rakenteilla (mm. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltoryhmä), lisäksi KASO:n opiskeluhuollon erityisasiantuntija toimii tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueelle siirtyneiden opiskeluhooltopalveluiden kanssa, jotta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä jatkuu ja kehittyy.

Kaupunkiympäristölautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkitilalautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta vuodelle 2022

Vantaan tarkastuslautakunta on laatinut vuoden 2022 Vantaan kaupungin arviointikertomuksen, joka on merkitty tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja lähetetty kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus on 5.6.2023 § 5 lähettänyt päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten.

Kaupunkiympäristön toimialalla on laadittu tarkastuslautakunnan huomioiden perusteella seuraava selvitys, jonka toimialan molemmat lautakunnat, kaupunkiympäristö- ja kaupunkitilalautakunta, osaltaan hyväksyvät.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa selvityksensä arviointikertomukseen seuraavaa:

Vuonna 2022 valtuuston asettamista 38:sta sitovasta tavoitteesta 11 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Näistä 4 toteutui täysin, 6 osittain ja 1 ei lainkaan. Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta, mutta huomautti mittaroinnin selkeyden merkityksestä muutaman tavoitteen osalta. Näihin otetaan alla kantaa erikseen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen selkeän mittaroinnin merkityksestä toiminnan ohjaamisessa entistä tuloksellisempaan suuntaan ja pyrkii jatkossa kehittämään mittarointiaan yhä kuvaavammaksi. Mittarointia on kuitenkin tärkeä kehittää siten, että se kattaisi myös kaupunkiympäristöön liittyviä laadullisia elementtejä, joita tyypillisesti on määrällisiä tavoitteita vaikeampaa mitata. Toiminnan painopisteiden tulee siis ohjata mittarointia eikä toisinpäin.

Sitovat tavoitteet vuodelle 2022

Sitova tavoite 19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteen sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa

Kaikkien kohteiden sisäilmatilannetta seurataan ja rakennuksiin tehdään eri laajuisia tarkastuskäyntejä. Yhteensä tarkastuskäyntejä tehdään oman henkilöstön voimin noin 100 kpl vuosittain. Tarkastus tehdään, jos rakennuksessa havaitaan hajua tai koetaan oireilua tai muuta sisäilmahaittaa tai epäilyä sisäilman aiheuttamista ongelmista, tai jos rakennuksessa on alkamassa osakorjaus- tai peruskorjausprojekti. Toimitilajohtamisen yksikön suorittamien tarkastusten lisäksi tarkastuksia tehdään myös ympäristöterveydenhuollon tarkastusten yhteydessä. Nämä tarkastukset tehdään suunnitelmallisesti 3 vuoden välein kouluihin ja päiväkoteihin.

Sisäilmakorjausten yhteydessä tehdään olosuhdekysely ennen ja jälkeen korjausten, jossa vastaajat voivat ilmoittaa havaitsevatko edelleen sisäilmahaittaa vai eivät. Kysely tehdään omana työnä. Koetun oireilun mittaamista vaikeuttavat mm. oireilun yksilöllisyys, tilojen käyttäjien suuri määrä ja vaihtuminen sekä kausivaihtelut ulko-olosuhteissa. Tämän vuoksi tekninen kunto ja vaatimusten mukaisuus tulee osoittaa itse rakennusta tarkastelemalla. Korjaustoimenpiteitä voidaan pitää onnistuneina, jos korjaukset on toteutettu tutkimusten edellyttämässä laajuudessa ja laadukkaasti korjaussuunnitelmien mukai-

sesti. Lähtökohtaisesti olosuhteita voidaan pitää riittävän hyvinä, jos ne täyttävät sisäilmaolosuhteille asetetut, mitattavissa olevat tavoitearvot.

Rakennusten ja toimitilojen kuntoa voidaan luotettavimmin arvioida säännöllisin ammattilaisten suorittamien kuntotarkastuksin, joita kuitenkin on mahdollista toteuttaa rajallinen määrä. Digitaalisella olosuhdeseurannalla mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida ennakoivasti, mutta näitäkin laitteita on käytössä rajoitetusti. Sisäilman digitaalista olosuhdeseurantaan tehdään vuosittain noin 30 rakennukseen. Näitä mitattavia kohteita vaihdetaan vuosittain ja kohteita lisätään tarpeen mukaan. Kaikkiin kohteisiin lisätään olosuhdeseuranta, joissa sille nähdään tarvetta.

Sitova tavoite 26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030

Kuten arviointikertomuksessa todetaan HSY:n lopulliset päästölaskentatiedot saatiin vasta 27.6.2023. Tulosten mukaan pitkään laskusuunnassa olleet Vantaan kasvihuonekaasupäästöt eivät laskeneet viime vuonna kuten oli arvioitu. Vuonna 2021 kokonaispäästöt pysyivät lähes ennallaan, mutta vuonna 2022 ne kasvoivat seitsemän prosenttia. Vantaan päästöjen kasvu johtui pääosin kaukolämmön päästöjen kasvusta. Päästöt kasvoivat, sillä Venäjän hyökättyä Ukrainaan maakaasun ja puun tuonti Venäjältä loppui, ja osa Vantaan Energian kaukolämmön tuotantoon käytetystä maakaasusta korvattiin kivihiilellä. Lukuun ottamatta liikennettä ja työkoneita muiden päästösektoreiden päästöt laskivat hieman tai pysyivät samana edellisvuoteen verrattuna.

Vantaan, Keravan ja Järvenpään kaupunkien yhteisen Elinkeinoelämän ja kunnan välinen ilmastoyhteistyö -hanke toteutettiin 1.6.2021-30.6.2022. Hankkeessa laadittiin toimintamallikirjasto, johon koottiin kuntien käytössä olevia keinoja toteuttaa ilmastoyhteistyötä alueen yritysten suuntaan. Lisäksi laadittiin paikallinen ilmastoyhteistyön malli.

Vantaalla ilmastoyhteistyö konkretisoituu jatkossa entistä enemmän eri toimijoiden välisenä yhteistyönä, jossa yritykset toteuttavat ilmasto- ja ympäristötekojaan osana Vantaan resurssiviisauden tiekarttaa. Kaupunki jakaa tietoa omista ilmastotavoitteistaan, samaten kuin tietoa yrityksille tarjolla olevasta tuesta.

Sitova tavoite 27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa

Kulkumuotojakauman pysyvät muutokset tapahtuvat tyypillisesti hitaasti, ja kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen vaatii pitkäjänteistä työtä aina strategisemmasta yleispiirteisestä maankäytön suunnittelusta pieniin yksityiskohtiin.

Kestävien kulkumuotojen osuuksien mittarointi on vaikeaa lyhyellä aikavälillä. Arvio Vantaan kulkumuoto-osuuksien kehityksestä saadaan HSL:n liikkumistutkimuksesta, joka toteutetaan neljän vuoden välein. Kulkumuotojakauman selvittäminen luotettavasti vaatii käytännössä laajoja otantaan perustuvia tutkimuksia, eikä valitettavasti kulkumuotojakaumaa ole käytännössä mahdollista saada vuosittain. Tämän takia mittareiksi on valittu helpommin selvitettävät eli joukkoliikenteen matkustajamäärä ja pyöräilyindeksi. Tiedossa toki on, että pyöräilyindeksi varsinkin on hyvin suurpiirteinen ja mittaussverkko on tois- taiseksi hyvin harva. Mittauspisteiden määrää ollaan kuitenkin lisäämässä.

Kulkumuotoa käytetyistä mittareista ei tosiaan valitettavasti saada, mutta joukkoliikenteen matkustajamäärä -mittari kuvaa kuitenkin hyvin joukkoliikenteen käytön suosiota Vantaalla, ja se on keskeinen tieto joukkoliikenteen taloudellisen kestävyysvarmistamiseksi. Pyöräilyindeksimittari taas kuvaa pyöräliikenteen määrän muutosta tietyissä pisteissä ja siten pyöräilijämäärien kasvua näissä paikoissa. Viime vuosina mittareiden tuloksiin ovat vaikuttaneet erityisesti koronapandemia ja etätyön yleistyminen, jolloin valitettavasti nämä eivät ole palvelleet niin hyvin mittarina kaupungin onnistumisesta kestävä liikumisen edistämisessä.

Sitova tavoite 28. Kiertotaloutta edistetään

Kiertotalous on yksi Resurssiviisauden tiekartan kaistoista. Rakentamisen kiertotalouden edistäminen on yksi merkittävä tiekartan tavoite. Vantaa on mukana kansainvälisessä CIRCult-hankkeessa (2019–2023), jonka tuloksia on alettu vuoden 2023 aikana liittämään resurssiviisauden tiekartan toimenpiteisiin. Kaupunki näyttää edelläkävijänä esimerkkiä liittämällä kiertotalouden kriteerit uusien ja korjattavien rakennusten suunnitteluohjeisiin. Rakennukset tulee suunnitella pitkäikäisiksi, muuntojoustaviksi, helposti korjattaviksi ja monikäyttöisiksi. Vantaa on sitoutunut purkamisen Green dealiin, jonka tavoitteena on purettavien rakennusten rakennusosien ja muiden materiaalien uudelleenkäyttö uudisrakentamisessa. Asiaa tullaan edistämään lähivuosina aluksi pilottien kautta.

Vantaa on mukana kuusi muutosaluetta sisältävän valtakunnallisen kiertotalouden Green dealin valmistelussa. Muutosalueista Resurssiviisaat rakennukset ja Kiertävät maa- ja kiviainekset koskettavat suoraan Vantaata ja Resurssiviisas energiantuotanto Vantaan Energian toiminnan kautta. Joko suoraan tai välillisesti kaupungilla on merkittävä rooli muutosalueissa Resurssiviisas tuotanto ja materiaalien kierto, Kestävän kulutuksen liiketoiminta ja jakamistalous sekä Uudistuva ruokaketju. Tarkemmat sitoumukset tehdään vuoden 2023 lopulla.

Sitova tavoite 29, kaupunkikeskustojen kehittäminen ja mittaaminen asukaskyselyillä

Tarkastuslautakunnalla ei arviointikertomusta laadittaessa ole ollut käytössään vuoden 2022 keskustojen elinvoimalaskennan tuloksia. Elävät kaupunkikeskustat ry on julkaissut elinvoimalaskentojen tulokset toukokuussa 2023. Julkaisun myötä voidaan todeta, että tavoitteeksi asetettu keskustojen elinvoiman myönteinen kehitys toteutui täysin.

Tarkastuslautakunta on ehdottanut, että kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta voisi mitata myös asukaskyselyillä. Vantaan kaupunki teettää säännöllisesti asukaskyselyjä esim. paikallisten asukasfoorumien yhteydessä tai ajankohtaisiin hankkeisiin liittyen. Kyselyn käyttö sitovan tavoitteen mittarina edellyttäisi kuitenkin kyselyn toistamista samansisältöisenä, jotta elinvoimaisuuden kehittymistä voitaisiin verrata johonkin. Olemassa olevista kyselyistä tällaiseen tarpeeseen vastaa parhaiten Vantaan asukasbarometri, joka toteutettiin vuosina 2018 ja 2020. Edellisen asukasbarometrin yhteydessä on todettu, että kysely voitaisiin jatkossa toistaa esimerkiksi kerran valtuustokaudessa.

Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat vuoden 2022 arviointikertomuksen muut tarkastelukohteet

Sitovien tavoitteiden ohella vuoden 2022 arviointikertomuksessa on tarkasteltu kaupunkiympäristön toimialan alaisesta toiminnasta erityisesti katujen ja puistojen palvelualueen, kiinteistöjen ja tilojen pal-

velualueen sekä ympäristökeskuksen palveluyksikön toimintaa. Investointikohteista arviointikertomuksessa on tarkasteltu lähemmin Koivukylän päiväkodin rakennushanketta.

Kuten arviointikertomuksessa todetaan, toimialalla on pystytty kiitettävästi tarttumaan kehityskohteisiin ja tekemään toimia mm. korjausvelan kasvun hillitsemiseksi vaikeassa suhdannetilanteessa. Taloudellisen kestävyys ja kaupungin elinvoiman kehittämisen ohella on myös tärkeää huolehtia siitä, että Vantaan asettamat kunnianhimoiset tavoitteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi täyttyvät. Työtä kuitenkin riittää myös tulevaisuudessa. Tarkastuslautakunnan näkemykset toimialan kehityskohteista ovat oikeansuuntaisia ja arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten avulla toimintaa voidaan kehittää edelleen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan esittämään huoleen toimialaa vaivaavasta henkilöstövajeesta ja rekrytointivaikeuksista. Ongelma on valtakunnallinen. Työvoimapula koskettaa laajasti teknisiä aloja koko maassa ja kilpailu osaajista on koventumassa. Kaupunkiympäristön toimiala on omalta osaltaan pyrkinyt parantamaan tilannetta aktiivisella edunvalvonnalla ja yhteistyöllä muiden suurten kaupunkien kanssa.

Myös kaupungin omilla toimilla on kuitenkin vaikutusta työnantajan veto- ja pitovoimaan. Kaupunkiympäristön toimiala huomauttaa, että kaupunkitasoisessa henkilöstöpolitiikassa on viime vuosina systemaattisesti vähennetty HR-palveluiden tarjoamia palveluita ja lisätty esimiesten vastuuta henkilöstöasioissa. Seurauksena henkilöstöpalveluiden laatu on heikentynyt ja esimiesten kuormitus lisääntynyt. Vuonna 2022 käyttöön otetun palkanlaskentajärjestelmä Hertan myötä ongelma on entisestään pahentunut, kun toimialan esimiehille on siirretty aiemmin assistenteille tai palkanlaskennalle kuuluneita työtehtäviä. Esimiesten lisääntyneet HR-vastuut heikentävät esimiesten työtyytyväisyyttä ja niihin käytetty aika on pois henkilöstön johtamisesta sekä toimialan substanssitehtävistä. Päivittäisen henkilöstöhallinnon ohella rekrytointiprosessit ja niihin liittyvät hallinnolliset menettelyt (esim. täyttöluvat) koetaan toimialalla kuormittavina.

Koivukylän päiväkotia investointikohteena

Koivukylän päiväkotia on Suomen suurin hirsirakenteinen päiväkotia, kokonaisalaltaan noin 2500 neliömetriä. Päiväkotia lämpiää maalämmöllä ja katolle on asennettu aurinkopaneelijärjestelmä, joten ympäristöystävällisyyteen ja energiatehokkuuteen tehdyillä panostuksilla on saatu rakennuksen aiheuttamat ilmastopäästöt tavanomaista reilusti vähäisemmäksi. Ulkovarastot ja katokset on toteutettu viherkattoisina. Tontin reuna-alueille on jätetty mahdollisimman paljon luonnonmukaista kasvustoa ja kuntaa, millä pyritään vahvistamaan lasten kosketusta luontoon.

Hankintakriteereinä olivat hinnan ja toiminnallisten perusteiden lisäksi ratkaisun hiilijalanjälki ja takuuai-ka. Samalla urakkakilpailulla sovittiin Kivistöön nyt rakenteilla olevan Ruusupuun päiväkodin toteutuksesta. Kohde toteutetaan samoja hyväksi todettuja suunnitteluperiaatteita noudattaen.

Koivukylän päiväkodin loppukustannukset alittivat hankkeelle asetetun tavoitehinnan lopulta n. 23 %.

Kadut ja puistot palvelualue

Kaupunkiympäristön toimiala jakaa tarkastuslautakunnan huolen kaupunki-infran omaisuuden hallinnasta ja korjausvelan seurannasta. Tilannekuvan parantamiseksi ja vastuunjaon selkeyttämiseksi uusi omaisuudenhallinnan vastuualue on perustettu 1.7.2023 katujen ja puistojen palvelualueen rakentamisen palveluyksikköön. Vastuualue vastaa mm. rakennetun ympäristön (julkisen kaupunkitilan) omaisuudenhallintastrategiasta, omaisuuden elinkaaren hallinnasta ja omaisuusosien määrittelystä, omaisuustiedon ylläpidon koordinoinnista, toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä infran uudisrakentamisen, kunnossapitotoimenpiteiden ja korjausinvestointien ohjelmoinnista.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että korjausvelan hillitseminen tai taittaminen edellyttää jatkossa sekä nykyistä selvästi korkeampaa määrärahasoa että riittäviä henkilöresursseja kunnallistekniikan suunnitteluttamiseen ja rakennuttamiseen. Toimiala tekee määrätietoista työtä nostaakseen infran korjausvelan määrän ja merkityksen kuntapäätäjien tietoon.

Kiinteistöt ja tilat palvelualue

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden parantamiseksi kiinteistöjen ja tilojen palvelualue on pyrkinyt täsmentämään tehtäväkuvauksia ja tehostamaan rekrytointia sekä saamaan uusia vakansseja henkilöstösuunnitelmaan. Myös palkkataso on useissa vakansseissa jäänyt jälkeen kilpailijoista, vaikka tähän on toistuvasti yritetty saada aikaan muutosta yhteistyössä HR-palveluiden kanssa. Työ rekrytointihaasteiden ratkaisemiseksi on tärkeä painopiste palvelualueella.

Korjausvelan hallinnan osalta jatketaan kulumista vastaavia korjausinvestointeja sekä myydään omaisuutta (mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastuslaitosta palvelevia rakennuksia ja asunto-omaisuutta) ja puretaan huonokuntoisia, käytöstä poistettavia, rakennuksia. Mahdollisuuksien mukaan tehdään kiinteistökehittämistä ja haetaan purkavaa uudistamista mahdollistavia asemakaavanmuutoksia.

Ympäristökeskus

Kaupunkiympäristön toimiala on tarkastuslautakunnan kanssa yhtä mieltä siitä, että Vantaan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttaminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttävät riittäviä henkilöstö- ja muita resursseja. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi edellytetään paitsi resurssiviisauden tiekartassa, niin myös uudessa luonnonsuojelulaissa entistä enemmän työpanosta.

Toimiala kuitenkin toteaa, että oikean kokonaiskuvan saamiseksi luonnon monimuotoisuuteen liittyviä resursseja tulisi tarkastella kaupunkirakenteen ja ympäristön palvelualueen tasoisena kokonaisuutena eikä vain ympäristökeskuksen palveluyksikön näkökulmasta. Erityisesti yleiskaavoituksen kestävä kaupunki -tiimillä on ympäristökeskuksen ohella merkittävä rooli luontoarvojen huomioimisessa kaavoituksen prosesseissa. Vuonna 2022 tähän työhön osoitettiin yksi uusi vakanssi, joka sijoitettiin yleiskaavoituksen yksikköön. Yleiskaavoitus ja ympäristökeskus tekevät tiivistä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä kysymyksissä.